

מבחר שאלות על הטרגדיה מבחינות הבגרות בספרות -

1. איזה ערך עומד לנגד עיניו של גיבור הטרגדיה במאבקו? באילו מצבים או אירועים מתגלה ערך זה או עומד למבחן? ועד כמה נותר הגיבור נאמן לערך זה עד סוף הטרגדיה? הדגם על-פי דמותם של אנטיגונה וקריאון.
2. בחר בשלוש דמויות משנה מתוך טרגדיה קלאסית. כתוב על אופי הדמויות, על תפקידן ביצירה ועל זיקתן לדמות הראשית.
3. ציין והסבר מהם תפקידיה העיקריים של המקהלה בטרגדיה היוונית שלמדת (שלושה תפקידים לפחות). הדגם כל אחד מהתפקידים וכתוב מה תרומתו להעברת משמעויות העיקריות של המחזה.
4. בטרגדיה קיים קונפליקט מרכזי, ולצידו קונפליקטים מישניים שמאירים אותו ותורמים להבנתו. הסבר ובחן אבחנה זאת על-פי הטרגדיה היוונית שלמדת. הדגם מהם הקונפליקטים המישניים ומה תרומתם לטרגדיה.
5. לדעת אריסטו, הטרגדיה אמורה לעורר חמלה ופחד בלב הצופים.
6. בחר בטרגדיה אחת של סופוקלס והסבר, אילו מאפיינים בדמות הגיבור הטראגי
7. ובאירועים המתוארים בעלילת הטרגדיה עשויים לעורר רגשות מעין אלה.
8. תאר את גילוייו של הסבל בטרגדיה שלמדת. הסבר, ממה נובע הסבל, ומהן דרכי ההתמודדות עימו. בתשובתך התייחס לשתי דמויות מרכזיות.
9. אף-על-פי שהטרגדיות הקלאסיות מעוגנות בעולם רחוק וזר, הן מועלות על הבמה ונלמדות גם היום.
10. מה מקנה ערך על-זמני לאחד מהטרגדיות שלמדת? בתשובתך תוכל להתייחס למרכיבים כגון: נושאים וקונפליקטים, סוגי דמויות, עיצוב אומנותי ודרמטי.

11. בטרגדיה נובעת הטרגיות, בין היתר, מאופיים של הגיבורים, וכך הופכת הטרגדיה ל"טרגדיה

של אופי". דון בקביעה זאת עפ"י טרגדיה שלמדת. בתשובתך התייחס לשתי דמויות.

12. במחזה "אנטיגונה" מוצגות הנשים מצד אחד כרעיות, כאחיות, כאהובות או כבנות. מצד שני, הן

מוצגות כשותפות במאבק להשגת כוח או במאבק נגד כוח שולט. הסבר כיצד משתלבים או

מתנגשים שני היבטים אלה בדמויותיהן של נשים במחזה. איזה יחס כלפי הדמויות מעוררים

שילוב זה או התנגשות זו אצלנו כקוראים? נמק והדגם.

13. קיים פער בין כוח, המוקנה לשליט מעצם מעמדו הרם, ובין תפיסתו המוגבלת מעצם היותו

"אדם". דון בפער זה, כפי שבא לידי ביטוי בטרגדיה של סופוקלס שלמדת.

14. אחד מסימני ההיכר העיקריים של הטרגדיה הקלאסית הוא השֶׁגֶב (הרוממות). התייחס טרגדיה

שלמדת, הסבר כיצד בא סימן זה לידי ביטוי במרכיבים שונים של המחזה (למשל, בדמות

הגיבור, מעמדו ומעלותיו, במהות הקונפליקט, בסגנון או במרכיבים אחרים).

15. הצג את המאבק בין קריאון ואנטיגונה ובין קריאון והימון הן כמאבק אישי והן כמאבק רעיוני-

אידיאולוגי. הדגם את דברייך מתוך כמה דיאלוגים במחזה.

16. המקהלה מסיימת את המחזה בדברים:

1. "אין טוב כחוכמה: היא ראשית כל טוב!"

2. יצלח בשכלו החכם! אולם

3. אשרי השומר פיקודי אלים!

4. עתק וגבהות - אסון ויגון -

5. אך אדם יבין

6. כל זאת בצרה לעת זקן!"

17. הסבר כיצד מאירים דברים אלה את ההתרחשויות וכיצד הם משקפים את תפקיד המקהלה

לאורך מחזה.

18. תאר את תמונת הפתיחה ואת תמונת הסיום באחת הטרגדיות שלמדת, והסבר מה התפקיד או התפקידים, שממלאת כל אחת מתמונות אלה בבניית משמעות המחזה.
19. ישנה דעה, שהקיצוניות מוליכה את הגיבור הטראגי אל אובדנו. הסבר והדגם דעה זו באמצעות המחזה "אנטיגונה" ולפחות שתיים מדמויותיו.
20. גאווה יתר (היִבְּרִיס) היא גורם מרכזי, המוביל לאובדנו של הגיבור. הסבר והדגם טענה זו עפ"י אחת הטרגדיות שלמדת.
21. לקשר דם (בין הורים לילדים, בין אחים) מיוחס מעמד מקודש בחברה האנושית. נאמנות לו או פגיעה בו ובמתחייב ממנו - מובילות לעתים קרובות להשתלשלות העלילה הטראגית. הסבר והדגם קביעה זו עפ"י המהלך שעובר הגיבור הטראגי בטרגדיה שלמדת.
22. הדבקות בעיקרון מולידה את הסבל הטרגי, אך גם את הגדולה האנושית. דון בקביעה זו על-פי אחת הטרגדיות של סופוקלס. נמק והדגם את דבריך.
23. "דע את עצמך" ו-"הכל במידה" הם שני משפטים החקוקים בשער המקדש בדלפי. האם הגיבור באחד הטרגדיות שלמדת נוהג עפ"י אחד ההיגדים. בסס ונמק את דבריך.
24. תאר שתי תמונות בעלות חשיבות בטרגדיה שלמדת. הסבר את תרומתן של כל אחת התמונות למשמעות הכוללת של היצירה, לאפיון הדמויות ולהתפתחות העלילה הדרמטית.
25. אילו הייתה אנטיגונה כולה זכאית וקריאון כולו חייב – לא הייתה כאן טרגדיה. (על-פי ט. כרמי). בחן קביעה זו לאור המחזה של סופוקלס. הבא ראיות לדבריך.
26. בחר בעימות בין שתי דמויות, המשקף בעיה מרכזית בטרגדיה שלמדת. הסבר על מה נסב העימות, ואיזו עמדה נוקטת כל אחת מהדמויות. הדגם בפירוט על-פי סצינה (תמונה) אחת לפחות.

27. העלילה בטרגדיה היא מהלך של פעולה שראשיתה ברצונו של הפרט, המשכה במאבקו

עם מכשולים, וסיומה טרגי. הסבר והדגם כל אחד מהשלבים האלה, על-פי טרגדיה שלמדת.

28. מי הוא, לדעתך, הגיבור הטרגי היותר אופייני במחזה "אנטיגונה" – קריאון או אנטיגונה?

נמק והדגם את דבריך לאור מאפיינים שונים של "הגיבור הטרגי".

29. בטרגדיה הקלסית קיים תהליך המוביל את הגיבור מ-"עיוורון" להתפכחות ולמודעות.

בחר בטרגדיה שלמדת מאת סופוקלס או מאת שקספיר. הסבר מה גורם ל-"עיוורון" בטרגדיה זו, וכיצד מגיע הגיבור להתפכחות.

30. בחר בשתי סצינות (תמונות) מרכזיות בטרגדיה שלמדת שחל בהם מיפנה עלילתי-

דרמטי. הסבר מהו המיפנה, מה השלכותיו, ומה הן תכונותיהן ועמדותיהן של הדמויות המופיעות בסצינות אלה.

31. אהבה ומוות מלווים את עלילת הטרגדיה "אנטיגונה" לכל אורכה. הסבירו והדגמו.

התייחסו גם לקשר בין "אהבה" למוות במישורים שונים של הטרגדיה.

32. סיום הטרגדיה הוא בלתי נמנע. האומנם? הסבירו ודונו בקביעה זאת לאור הטרגדיה שלמדתם והדרך בה היא מסתיימת.

33. מה מאפיין יחסי משפחה בטרגדיה שלמדת? (בין אחיות, בין אחות לאח, בין אבות

לבנים, בין בעל לאשתו וכדומה). הסבירו והדגמו; כתבו גם עד כמה יחסים אלה

מכתיבים את השתלשלות העלילה הטראגית.

34. מהו "המעשה המביש" בטרגדיה שלמדת? מהם השלכותיו על העלילה ועל גורלו של

הגיבור הטראגי? והאם יש בסיום הטרגדיה משום "תיקון" של המעשה המביש והשבת הסדר על כנו? הסבירו והדגמו.

35. הסבר את הגורמים שבגללם אנטיגונה וקריאון לא הגיעו לפשרה ביניהם. הדגם את דברך. אילו קריאון ואנטיגונה היו מגיעים לפשרה, האם המחזה היה שייך לסוגה "טרגדיה"? נמק את דברך.
36. הסבר מהי הידיעה שהגיבור הטרגי מגיע אליה בטרגדיה שלמדת, ובאיזה שלב בעלילת הטרגדיה הוא מגיע אליה. מה אפשר ללמוד מידיעה זו על טבע האדם? נמק והדגם את דברך.
37. עיוורון מסוגים שונים: פיזי או סמלי, ממלא תפקיד חשוב בטרגדיות של סופוקלס. כיצד בא לידי ביטוי העיוורון הפיזי או הסמלי של שתיים מהדמויות במחזה שלמדת? הסבר את תפקידו של העיוורון בהנעת העלילה של הטרגדיה ובהבנת משמעותה.
38. הצג את הקינה של אנטיגונה בזמן שהיא מובלת למערת הקבר. מה קינה זו מלמדת על דמותה של אנטיגונה? הסבר והדגם את דברך.
39. לדעתך, האם קינה זו יכולה לשנות את היחס של הצופים והקוראים כלפי אנטיגונה? הסבר את דברך.
40. אחד השלבים החשובים ביותר בטרגדיה היוונית הוא ההכרז של הגיבור בטעותו. תאר שלב זה בטרדיה שלמדת, והסבר מה הוביל את הגבור הטרגי להכיר בטעותו, וכיצד התמודד עם הכרה זו.
41. דמויות בטרגדיה שופטות את מעשיה של אנטיגונה בכמה דרכים, הסבר והדגם קביעה זו. בסס את דברך על שתיים מהדמויות.
42. פגיעה בסדר החברתי או המוסרי היא יסוד מרכזי בטרגדיה.
- א. כיצד באה לידי ביטוי הפגיעה בסדר החברתי או המוסרי בטרגדיה שלמדת (16 נקודות)

ב. כיצד הפגיעה בסדר החברתי או המוסרי משפיעה על מעשי הגיבור הטרגי ועל

התפתחות העלילה? הסבר והדגם את דבריך. (18 נקודות)

43.

א. אחד הנושאים המרכזיים ב"אנטיגונה" הוא המנהיגות, המנהיג-השליט ויחסיו עם

העם. הסבר והדגם אבחנה זאת.

ב. האם, לדעתך, העיסוק בנושא כפי שהוא מופיע במחזה, רלבנטי ואקטואלי גם לימינו?

הסבר והדגם.

44. איסימנה, טריסיאס, הימון הם דמויות משנה בטרגדיה. בחר שניים מהן והסבר מה

מקומן ותפקידן בעלילת המחזה, באפיון הדמויות המרכזיות ובבניית משמעות המחזה.

45. יש דמויות בטרגדיה הרואות באנטיגונה דמות פורעת חוק, ויש דמויות המעריכות את

מעשיה.

א. הסבר והדגם קביעה זו. בסס את דבריך על שתיים מן הדמויות במחזה (גם

המקהלה יכולה להחשב לדמות). (18 נקודות)

ב. לדעתך, האם אנטיגונה היא פורעת חוק או אישה הראויה להערכה? הסבר

והדגם את דבריך. (10 נקודות)

46. תאר את הפתיחה של הטרדיה שלמדת, והסבר כיצד נוצר מתח בפתיחה זו. אילו

פרטים המסופרים בפתיחה רומזים על המשך עלילת המחזה? הסבר והדגם את דבריך.

47. אחד המאפיינים של הגיבור הטרגי הוא נפילה ממעמד רם אל שפל המדרגה.

כיצד מאפיין זה בא לידי ביטוי בטרגדיה שלמדת? בתשובתך הסבר מה גרם לנפילתו

הטרגית של הגיבור.

48. מאבקי כוח בין דמויות או מאבקים פנימיים (בנפשו של הגיבור) מניעים את העלילה בטרגדיות רבות. כיצד מאבקים אלה באים לידי ביטוי בטרגדיה שלמדת? הסבר והדגם את התרומה של המאבקים לבניית משמעות המחזה.
- א. הדיאלוג בין קריאון להימון והדיאלוג בין קריאון לטירסיאס הם דיאלוגים מרכזיים בטגדיה "אנטיגונה". תאר אחד מן הדיאלוגים האלה, והצג את הטענות שכל אחת מן הדמויות מעלה בדיאלוג זה.
- ב. הסבר את התרומה של הדיאלוג שתיארת לבניית משמעות הטרגדיה.
49. על פי המחזה שלמדת הצג והסבר שני מאפיינים של הטרגדיה הקלאסית. תאר את הדמות המורכבת של קריאון. בתשובתך כתוב על מאפיינים של דמותו, למשל: חולשה לעומת כוח, עריצות שלטונית לעומת משפחתיות, קראון המלך שרוצה בטובת עצמו לעומת קראון הרוצה בטובת עמו. הסבר והדגם את דבריך.
50. טרגדיות מסתיימות באסון ובמוות. למרות זאת סיום זה אינו פסימי לחלוטין, משום שהוא מעניק לצופה גם הרגשת הקלה. הסבר והדגם קביעה זו על פי הטרגדיה שלמדת.
51. השאיפה של הגיבור הטראגי לפעול על פי ערכי המוסר אינה מונעת אותו מלטעות טעות גורלית. הסבר קביעה זו על פי הטרגדיה שלמדת.
52. בטרגדיה "אנטיגונה" יש קונפליקט בין השקפות עולם שונות. הצג השקפות עולם אלה, והסבר כיצד הקונפליקט ביניהן מניע את העלילה הטרגית במחזה.
53. הגיבור הטראגי ממיט אסון לא רק על חייו שלו, אלא גם על חיי בני משפחתו. הסבר והדגם קביעה זו על פי הטרגדיה שלמדת.